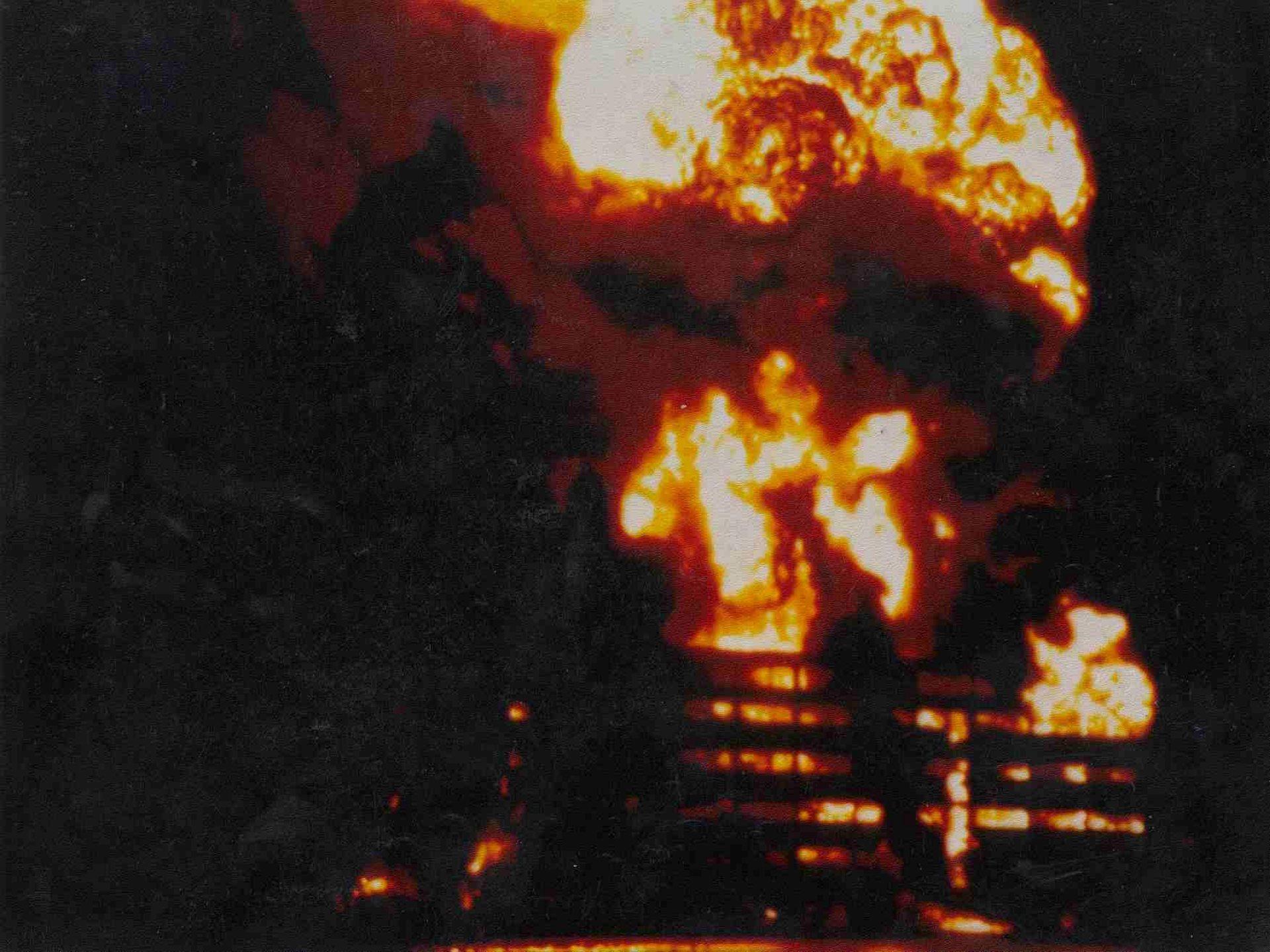

Det farlige avfallets psykologi.

Hvordan kommunisere om risiko ?

**Lars Weisæth, professor dr med emeritus,
UiO.**

**Farlig avfallskonferansen 2018
Norsk forening for farlig avfall (NFFA),
Thon hotell, 20 september, Gardermoen**

Hva var forutsetningen for god risikokommunikasjon?

1. Være faglig kompetent på tema
2. Ha ry for åpenhet og ærlighet, uavhengighet
3. Evne til empatisk kommunikasjon

Mottak av informasjon om risiko er mye mer kompleks og dynamisk enn en modell som bygger på enveis ekspertkommunikasjon har antatt.

Risikovurdering

- Ekspert/profesjonell:
Kvantitative data slik som sykdomsrisiko, dødelighet
- Legperson:
Kvalitative faktorer

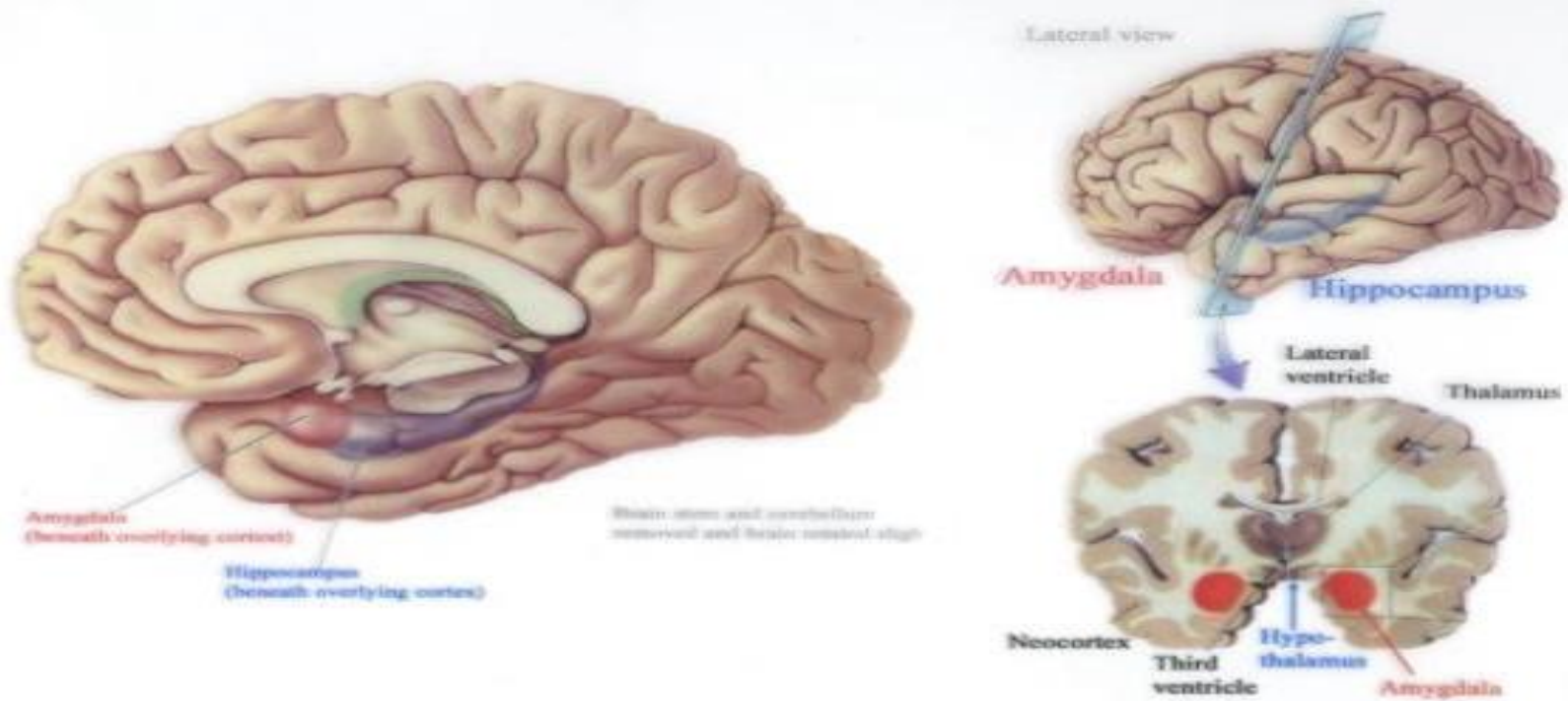
Reflektiv frykt: avspeiler risiko, fører til beredskap og mestring.

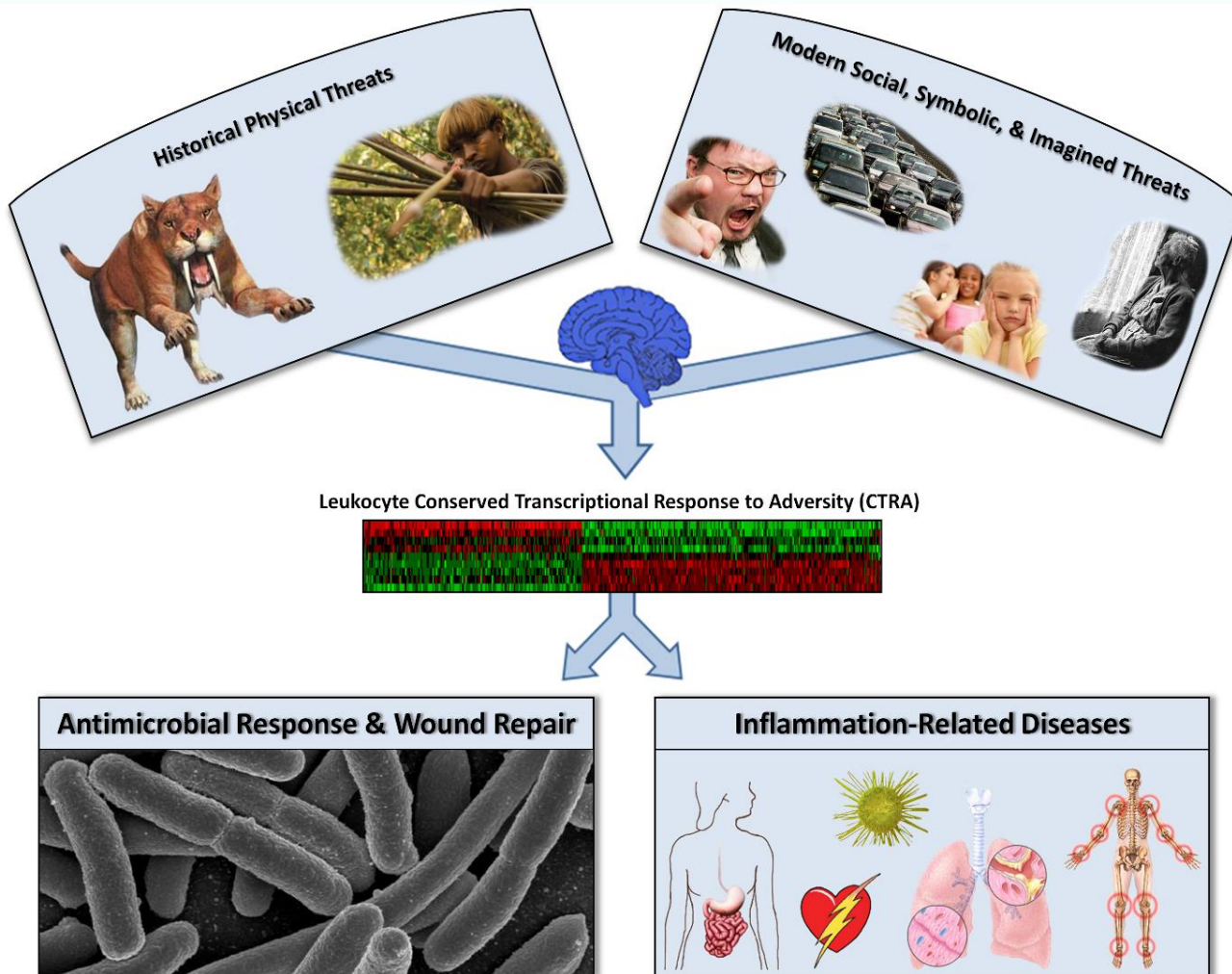
Irrasjonell frykt: for sterk eller for svak, svekker beredskap eller gir symptomer.

Farekilder

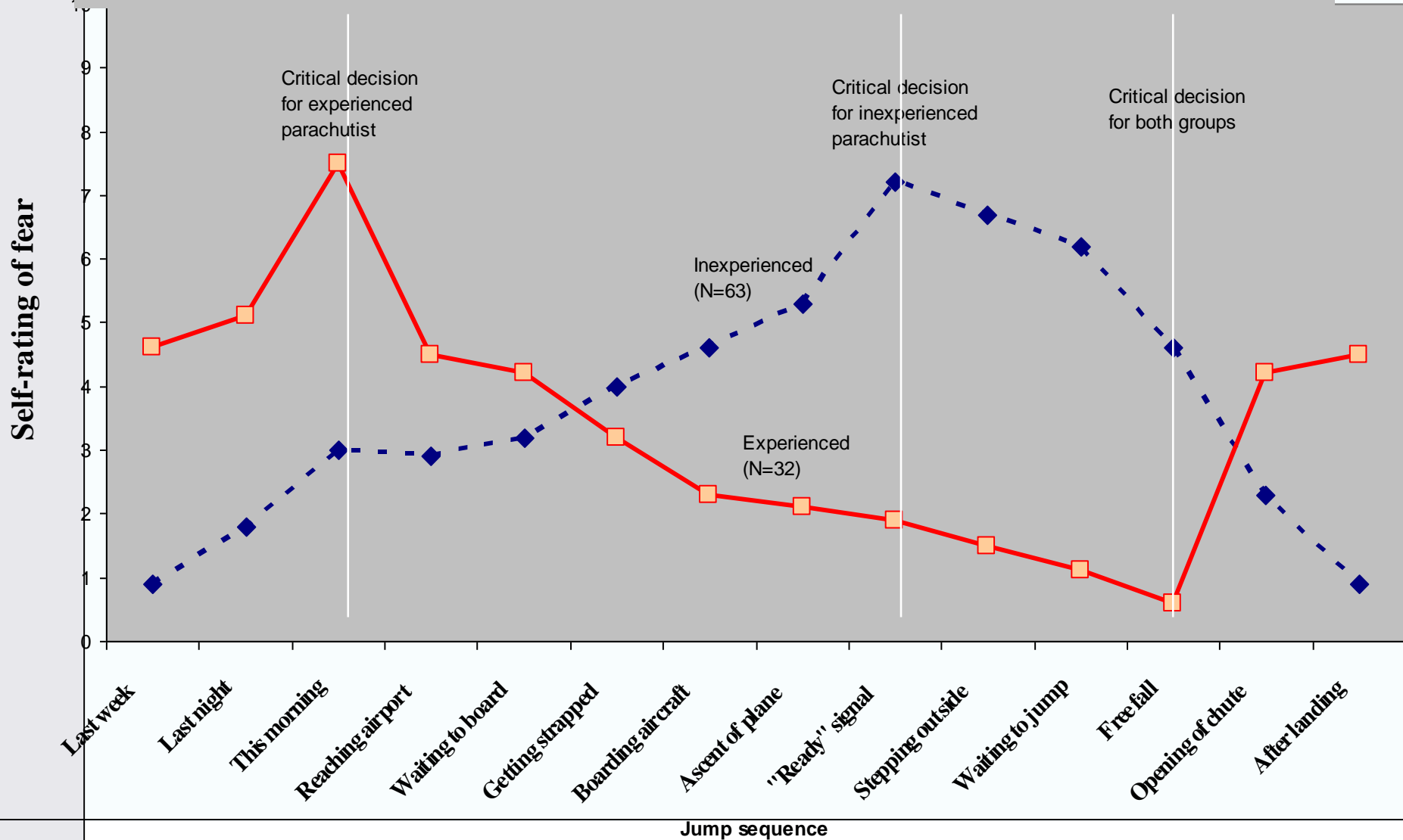
NATUREN	<p>Akseptere som tilfeldig, naturlig fatalisme.</p> <p>Naturen er farlig, men ikke ond.</p> <p>Truer ikke menneskets egenverdi</p>
MENNESKELIGE FEIL	<p>Klandre for svikt i beredskap, sikkerhet og mangel på kontroll.</p> <p>Reiser spørsmål om menneskets egenverdi.</p>
MENNESKELIG FORSØMMELSE	<p>Kritikk, tapt tillit.</p> <p>Truer menneskets egenverdi.</p>
MENNESKELIG ONDSKAP	<p>Kamp (aggresjon), flukt (frykt), underkastelse (skam).</p> <p>Angrep på menneskets egenverdi; ydmykelse.</p> <p>Krenkelse; narsissistisk skade</p> <p>Hat – hevn – voldssyklus</p>

Localisation of Hippocampus and Amygdala

The role of experience

3 typer av fare

1. Manifest fare
(eksplosjon, syn, hørsel, lukt etc)	Post-traumatiske	stressreaksjoner
2. Ikke merkbar fare
(kan ikke sanses)	Økt oppmerk-
somhet om egen
helse, risiko for
hypokondri,
somatiserings-
tilstand	
3. Trussel
(antisipert fare)	Spesifikk post-
traumatisk
reaksjon
<i>eller</i>
Diffuse uro-angst
symptomer	

Høy risikokårer får hendelser som er:

**ukontrollerbare
har katastrofepotensiale
har dødelige konsekvenser
rammer urettferdig
truer barn og fremtidige generasjoner**

Qualitative factors for public concern for a risk (Slovic et al) .

<u>Qualitative factor</u>	<u>Decreased public concern</u>	<u>Increased public concern</u>
1. Personal controllability	Controllable	Uncontrollable
2. Catastrophic potential	Fatalities random and scattered	Fatalities grouped in space and time
3. Dread	Effects not dreaded	Effects dreaded
4. Familiarity	Familiar	Unfamiliar
5. Understanding	Mechanism or process understood	Mechanism or process not understood
6. Effects on children	Children not specifically at risk	Children specifically at risk
7. Effects manifestation	Immediate effects	Delayed effects
8. Effects on future generations	No risk to future generations	Risk to future generations
9. Reversibility	Effects reversible	Effects irreversible
10. Victim identity	Statistical victims	Identifiable victims
11. Trust in institutions	Trust in responsible institutions	Lack of trust in responsible institutions
12. Media attention	Little media attention	Much media attention
13. Accident history	No major or minor accidents	Major and sometimes minor previous accidents
14. Voluntariness of exposure	Voluntary	Involuntary
15. Equity	Equitable distribution of risks and benefits	Inequitable distribution of risks and benefits
16. Benefits	Clear benefits	Unclear benefits

Radioaktiv forurensing

Umerkkelig fare

Legemlig basert

Pågående

Fremtidsorientert (ikke noe klart definert verste tidspunkt)

I motsetning til:

Overstått enkelthendelse som kan bearbeides og som man kan legge bak seg.

Radiological - “*Silent*“ threats Key aspects I/II

- Perceived as highly uncontrollable risks (unpredictable).
- Man-made, someone to blame
Undetectable by our senses, implies as expressed by U. Beck:
“Erfahrung auf zweiter hand”.
- The threat must be measured, interpreted and conveyed as information from “someone” else (=experts)
=> trust, credibility, transparency
- *“The information is the threat”* implies that with such threats it is essential with a trust relationship to an expert source.

Forurensning av de vitale elementene: vann, luft og jord.

I can't drink the water or breath the air, and the earth is poisoned.

So what?

Forgiftningens psykologi:

Kontaminerte personer kan bli oppfattet som smittsomme

Følelse av å være utestengt, marginalisert, “besudlet”, “selvet” blir et offer

Utvikling av “threat belief systems”

Polarisering i lokalsamfunnet

Ødeleggende konflikter

Whole body monitoring within mobile container
(equipment kindly borrowed from FOA)

Possible by the use of countermeasures to influence eventual health impact of Chernobyl fallout?

Four samples, Southern Saami, Oppland (n =454), Norway (n= 601), and Bryansk

